

Радослав Милошевић
ОСВЕЋЕЊЕ
СПОМЕН ХРАМА БРЕСТИЧКИМ
СТРАДАЛНИЦИМА

"Његово Преосвештенство Епископ Захумско-Херцеговачки и Приморски Григорије освештао је данас (29.јула 2012-прим. Р.М.) спомен-храм Светој Великомученици Марини-Огњеној Марији у селу Брестике код Билеће, посвећен Србима страдалим од усташког терора у Другом свјетском рату. Након Свете архијерејске литургије Владика Григорије поручио је да су људи који убијају-пропалице опустјелих душа. Нема ништа страшније од пуне душе и пустрога срца. Да не бисмо били пустрога срца и душе треба нам роса Духа Светога која ће пустињу напунити са благодаћу, рекао је владика Григорије.

Епископ Захумско-Херцеговачки и Приморски навео је да је у Херцеговини много мјеста у којима су се десила страдања.

"Важно је да наша дјеца науче и знају шта се догодило, али и да знају да свако ко учини зло човјеку, учинио је и зло Богу", рекао је Владика Григорије.

У селу Брестике код Билеће у Другом свјетском рату од муслимана усташа из тадашњег гатачког среза у једном дану страдало 46 недужних мјештана Срба, а 43 је било рањено.

Градња спомен храма посвећеног Светој Великомученици Марини-Огњеној Марији, трајала је више од три године, а новац су обезбједили мјештани уз помоћ општина Билећа и Гацко. Забиљежила је *Српска новинска агенција – СРНА*.

Уз освећење Спомен Храма Огњеној Марији обављен је седамдесетогодишњи помен погинулим Србима у Брестикама 02. марта 1942. године. По књизи *"Партијање и страдање Срба"*, аутора Драгутина-Драга Милошевића, свједока тог трагичног догађаја на споменику брестичким страдалицима пише:

У књизи "Крваво коло херцеговачко", војног историчара и генерала др. Сава Скока је забиљежено: "У крвавом усташком нападу на Брестике, који је почео у зору, убијено је 28 мушкараца, 12 жена и шесторо дјете, од којих једно дијете у колјевци. Село Брестике имало је тада 25 кућа са 210 становника и педесетак избјеглица из сусједних села Заградаца и Долуша, а из многих од њих погинуло је од три до десет чланова. Осим тога, запаљено је 12 кућа и 25 штала, а опљачкано је преко хиљаду грла стоке. Иако су Брестичани пружили снажан отпор усташама, ипак од потпуног уништења село и његове становнике, спасило је око 200 бораца из околних мјеста који су притекли у помоћ неколико часова послје напада. Те жртве би биле непредвидиво веће да није стигла помоћ из сусједних партизанских и четничких села. Нажалост, била је то посљедња заједничка акција билећких Срба против заједничког непријатеља. Већ сутрадан, 3. марта 1942. године партизани су убили Стевана (Радовог) Лубурића, солунског борца и ратног војног инвалида из Првог свјетског рата који је посједовао 7 (седам) одликовања првога реда јер није потписао Заклетву о приступању партизанском покрету један дан прије, чиме је почело паретијање и ново страдање Срба."

У Војном музеју у Београду похрањена је *заплијењена торбица* погинулог усташког сатника у којој стоји да је мобилисано око 200 војних специјалаца (штрајфуна), 600 резервиста и 400 жена и омладине ради пљачке. По тим подацима из скоро сваке муслиманске куће учествовало је по један или више чланова из Куле Фазлагича, Кључа, Цернице, Борча и других мјеста гатачког среза, који су били маскирани у бијелим чаршафима, јер је снијег некима био до паса. Многи Брестичани су са њима имали заједничке пашњаке и међусобно су се добро познавали. Ради правде и истине зашто крити и зашто не рећи из којих породица су мобилисани зликовци према попису

поменутог заробљеног плана, и међу којима су: Аговићи, Алићи, Авдићи, Бајровићи, Балићи, Бальшићи, Бегићи, Чампаре, Чустовићи, Ћимићи, Демировићи, Дервишевићи, Дилберовићи, Диздари, Диздаревићи, Дрљевићи, Џанковићи, Џеке, Џубури, Ћиделије, Фазлагићи, Фејзићи, Гребовићи, Хабибовићи, Хабули, Хаџићи, Халиловићи, Хасанбеговићи, Хадовићи, Хрустановићи, Хебиби, Јусићи, Јусуповићи, Кадрибеговићи, Капетановићи, Кресе, Крвавци, Куртовићи, Логе, Махмутовићи, Мехићи, Мемићи, Мухановићи, Муховићи, Пашићи, Пошковићи, Салчини, Сарићи, Селимхоџићи, Шабановићи, Шаховићи, Шаротићи, Шехићи, Шкобаљи, Шуте, Таловићи, Тановићи, Володери, Вукотићи, Зуловићи, Звиздићи и још неколицина њихових сродника из Фоче, Калиновика, Невесиња, Стоца, Билеће и Требиња.

Према неким историчарима, а прије свега у радовима академика Милорада Екмечића истиче се да су 12 пута мијењали свој идентитет и своје етничко име од којих њихови садашњи потомци себе мазивају Бошњацима, како не би били амнестирани од геноцидних злочина својих предака иако тлочини застаријевају. Када у Брестима навру сјећања на те кобне дане преживјели одмахују рукама и гласно уздишући отме им се изрека: "Зла времена била не повратила се, зли људи били и не рађали се."

Сада у Брестима живи 25 становника, од којих 8 малољетне дјеце, односно 5 ученика основне школе због којих долази школски аутобус да их вози свакодневно на наставу у Меку Груду. Сматра се да у три генерације има преко 1500 становника поријеклом из Брестима живи у Билећи, Требињу, Гацку, Међи, Сечњу, Гајдобри, па чак и у Чикагу.

Године 2009. Направљен је асфалтни пут од Корита до Брестима у дужини од 2 километра до непосредне близине поменуте Цркве и Споменика.

У блиској будућности становници Брестима имају у плану да асфалтирају још преостала 2 километра пута од Цркве и Споменика до краја села. Након тога они сматрају да је могуће искористити подземне воде за наводњавање њива и ливада који би омогућили повратак многих у свој завичај.

Прије освећења Спомен Храма Ђаци из Брестима (сестре Миловић Кристина и Татјана) су пред присутнима држале први час *Вјеронауке* на тему "Житије Свете Великомученице Марине-Огњене Марије" у одломцима из *Охридског Пролога* Светог Николаја Жичког.

Први глас: Света мученица Марина (29. Јул по новом календару, односно 17. Јул по старом календару) родом је из Антиохије Писидијске од родитеља незнабожачких. Тек у 12 својој години чу Марина за Господа Исуса Христа, како се ваплоти од Пречисте деве, како чудеса многа створи, крсну смрт прими и славно васкрсе. Њено младо срце распали се љубављу према Господу, и она се заветоваше никад се не удавати, и још жељаше својом душом пострадали за Христа и крстити се у крви у крви мучеништва. Њен отац омрзну је због вере њене и не сматраше је ћерком.

Други глас: намесник царски, Олимврије, сазнавши од Марина да је она хришћанка, пожели од ње најпре да му буде жена. А кад она то одби, он јој нареди да се поклати идолима, на што св. Марина одговори: "Нећу се поклонити ни принети жртве

бездиханим и мртвим идолима, који нити сами себе познају нити пак знају, да ли им ми чествујемо или бешчествујемо; не дам њима оне чисте, која припада само Творцу мојему." Тада је Олимприје стави на љуте муке, па је сву рањиву и крваву баци у тамниву. У тамници Марина се мољаше Богу, и после молитве јави јој се најприје ђаво, у виду страшне змије, која обзину главу њену. Но када се она прекрсти, змија се распуче и исчезе. Тада је облиста светлост небесна, и њој се учини, да исчезавше зидови тамнице, заједно са кровом, и крст се јави, блистав и висок, а на врху крста бела голубица, од које дође глас: "Радује се, Марино, разумна голубице Христова, кћери Сиона вишњега, јер приспе дан твога весеља."

Први глас: И Марина би исцељена силом Божијом од свих рана и болова. Безумни судија мучаше је други дан у огњу и у воду, али Марина све претрпи као у туђем телу. Најзад је осуди на посечење мачем. Пред саму смрт, јави јој се Господ Исус с анђелима. Посечена беше у време Диоклецијана, но но душом и силом оста у животу на небесима и на земљи. Једна рука св. Марине налази се у манастиру Ватопеду у св. Гори.

Друго глас у Албанији: У албанији пак, на планини Ланга, више Охридског језера, налази се манастир св. Марине, са једним делом њених чудотворних моштију. Многобројна чудеса догађала су се и догађају у овом манастиру, којих су сведоци не само хришћани, него и муслимани. Толико поштовања имају Турци према овој светињи, да никадфа нису хтели дирнути ни светињу нити у имовину овог манастира. Једно време Турчин је био тутор овог манастира.

Уз присуство двијестотине вјерника Свету Архијеријску Литургију и Освећење Храма служио је Његово Преосвештенство Владика Григорије уз саслужење мјесног пароха из Автовца Небојше Коловића, свештеника из Дубровника Славка Зорице, те два ђакона Стањевића из Гацка и Вукановића из Требиња.

По програму организатора одржана је и Трпеза љубави у Центру за културу у Билећи.

Забилежио

Радослав Милошевић